

ŞİLİ OLAYLARI

DİKTATÖRLÜĞE KARŞI BİRLİK, SAVAŞIN YOL VE BİÇİMLERİ

Luis CORVALAN

Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis CORVALAN partisinin "Dış Bülteni" için aşağıdaki makaleyi yazdı:

Eylül ayında Şili'de gelişen büyük halk savaşları Pinochet'nin diktatörlüğünü güçlü bir şekilde sarstı ve uluslararası bir yankı uyandırdı. Faşist rejim en zor anlarını yaşıyor. Eylem günleri yeni bir durum yarattı. Pinochet daha şimdiden sağ dostlarının çoğunluğuna terkedildi. Bakanlar Kurulu üyeleri arasında ayrılıklar ve içine düştükleri ~~de~~ mazdan nasıl çıkılması sorusunun scrulduğu silahlı kuvvetler arasında çekişmeler ortaya çıkmaktadır.

1973 Eylül devirmesi Şili'yi komünizmden ve ekonomik kaostan kurtarma bahanesiyle yapılmıştı. Gerçekte, kapitalizm ve iç gerici- liğin yarattığı güçlükler altında bağımsız bir ekonomiyi başarıyla kurmakta olan demokratik bir hükümeti yıkmaktan başka bir şey yap- mamıştı. Geçen bu 12 yıldan sonra Komünist Partisinin çökertilmiş olması değil yalnızca, fakat aynı zamanda muhalefetin en savaşkan gücünü temsil ettiği ve faşist diktatörlüğün açık bir çözülme için- de olduğu bir anda, giderek arttığı gözlemlenebilir. Gene Şikago Okulu'nun yeni-markkartist politikasının uygulanmasıyla ve IMF'nin dayatmalarıyla ülkeyi ekonomik kaosa bizzat diktatörlüğün götürdüğü gözlemlenebilir.

Faal nüfusun \approx 30'undan fazlası işsizdir ve ücretlerin gerçek satınalma gücü ciddi olarak düşürülmüştür. İç pazara yönelik üretim azalmıştır. Ticari satışlar düşmüştür. Dış borç 1973'te 4 milyon dolardan az iken bugün 23 milyona ulaşmıştır. Faşist rejim döneminde, yalnızca, sattığı mamul malların fiyatıyla ABD ve diğer sanayileşmiş kapitalist ülkelerden satın aldığı mamul malların fiyatı arasındaki giderek büyüyen fark nedeniyle ülke yaklaşık 40 milyon dolar kaybet- miştir. Başkan Allende hükümeti döneminde sahip olduğu bağımsızlık bugün Şili'de yoktur. Şili'yi vuran yapısal bunalım şimdi her zaman- kinden daha keskindir ve ulusal yaşamın her alanında ve her şeyden önce devletin karakterinde özlü dönüşümlerin gerekliliğini dayatmak- tadır. Bu nedenlerden dolayı partimiz, zorunlu anti-oligarşik ve anti-emperyalist değişimleri gerçekleştirebilmek, Silahlı Kuvvetler dahil devletin bütün kurumlarını demokratikleştirebilmek, ekonomiyi

.../...

canlandırabilmek ve halkın sorunlarını çözmek amacıyla kararlı bir şekilde bu sorunları ele alabilecek demokratik,ileri,geniş bir koalisyon hükümetinden yana çıkmaktadır.

Böylesi bir rejim sosyalizme geçişin temellerini atabilir.Eğer aksine,dktatörlüğün yerini açıkça bürjuva yönelimli bir rejim alırsa, bu rejim,faşizme göre bir ilerleme söz konusu olsa bile,ülkeyi bunalımlardan çıkaramaz,temel sorunları çözemez ve hatta yığınların ivedi gereksinimlerini karşılayamaz.Bununla birlikte,böylesi bir hükümet biz,ülke ve halk çıkarına her eylem için,destek vereceğiz. Aynı zamanda,daha derin değişimler ve ileri bir demokrasi için savaşım vermeyi sürdüreceğiz.

Salvador Allende her zaman ilginç bir ayırım yapardı.Düşmanlarla hasımları ayrı tutardı.Sonunculardan da uzlaşmaz olmayan fakat farklı konuları destekleyenleri anlardı.Bugün,bizi yoketmeyi,komünizmi ortadan kaldırmayı ve komünistleri fizik olarak yok etmeyi iddia edenler ve etmekte olanlar Pinochet ve kliğidir.Salvador Allende'nin tanımına göre hasımlar,kendileriyle ayrılıklarımız ve ortak görüşlerimiz olanlardır.Bunlar bizim sosyalizmden yana konumumuzu paylaşmamaktadırlar ama kısa ve orta erimde ortak hedeflerimiz bizi onlarla birleştirmektedir.Çoğunlukla ilerici olan bu güçler diktatörlüğe karşı savaşım veren güçlerdir.

Böylesi sayısız hasımla biz,emekçilerin ve halkın lehine ve demokrasiye tezelden dönüş için birlikte yol alıyoruz.Aralarından bazıları ile,resmi düzeyde,ilişkiler pek te iyi değildir.Sürekli olarak saygın tartışmalarımız ve ilişkilerimiz var.Fakat bizden olanaksızı istemektedirler.

Bizden politik çizgimizi yeniden tanımlamamızı ve demokratik ittifakın ve sağın yeni müttefiklerinin peşine takılmamızı istemektedirler.Özel olarak ve açıktan,diktatörlüğe karşı savaşımında şiddetten vaz geçmemizi,savaşım yöntemlerimizden bazılarını tekk etmemizi,yalnızca barışçı savaşım biçimlerini kullanmamızı,kendi politikamızı değil de başka partâlerin özellikle de hristiyan demokrasinin bize dikte ettirmeyi iddia ettiği politikayı uygulamamızı bize dayatmaktadırlar.Öte yandan,bizden kendimizi silip atmamızı istemektedirler zira onlara göre,komünist partinin en önde ve her an varlığı genel olarak demokrasiye yeniden kavuşmada elverişsiz bir etmen olasıymış.

Ekseriya politik çizgimize sahip olmadığı yanlar yakıştırmak onu güdümlenmektedirler.Ellerindeki basında Komünist Partisinin militarizme düştüğünü,silahlı savaşımından yana olduğunu ve "uzun bir savaş" peşinde koştuğunu sıklık ileri sürmektedirler.

En geniş demokratik bir anlaşma yolunu aydınlatmak amacıyla, en inatçı ve en ısrarlı eleştiricilerimizden bazıları tarafından çarpıtılmaya devam edilen, partimizin politikasının bazı yanlarına yeniden eğilmek bize kaçınılmaz görünmektedir.

Önümüzdeki günlerin çok sert olması çok olasıdır. Pinochet kızgındır ve her zaman olduğu gibi, iktidarda kalmak için her şeyi yapmaya hazırdır. Ağustos ayı ve özellikle eylül ayı eylem günleri onun sabrını tüketmiştir. Onbir partinin, "tam demokrasiye geçiş anlaşması" adıyla bilinen ve Kardinal Fresne'nin kefaletini alan belgesi verilen ödünlere karşın onun hayli canını sıkmış ve kendi öz rejimi, silahlı kuvvetler içinde ve uluslararası alanda sorunlar yaratmıştır. Bu belge ve halk gösterileri konusundaki Konuşmaları göstermektedir ki o, halkın haykırışına ve ülkenin demokrasi yolunu yeniden bulması için söylenen binlerce gerekçeyle kör ve sağır kalmaktadır ve kalacaktır.

Tüm Şilililerin toplumsal seferberliği ve bunun için de, savaşında ve sol, merkez ve sağ muhalefetin her düzeyinde görüşüp konuşma zorunluluklarının en zorunlusudur. Bütün güçlerini kavgaya sokmak için savaşıma Şili'yi baştan aşağı katmayı, faşist terörü durdurup utkuya ulaşmayı ancak birleşmiş olarak yapmalıyız.

Merkez Komitemiz tarafından Hristiyan Demokrasi Başkanına geçen mayıs'ta gönderilen mektupta şöyle deniyor:

"Sayın Valdes, biz, faşizme ve diktatörlüğe son verebilecek somut yolu savaşım içinde birlikte çizmeyi düşünmeliyiz kanısındayız. Biz inanıyoruz ki bu yolda, barışçı ve barışçı olmayan savaşım biçimlerinin zengin ve görülmedik bir şekilde birleşiminde ortaya çıkacak olan savaşkan ve kararlı toplumsal seferberlik, yığınların savaşımı asıl olacaktır. Bizim anlayışımızı askersel bir şemaya indirgemek görüşlerimizi çarpıtan bir basitleştirmedir. Bununla birlikte diktatörlüğün nitelikleri ve uygulaması göz önüne alındığında, hiç kuşku yok ki, kendini savunma ve silahlı kuvvetlere etki etme yeteneklerini geliştirmeye yönelik her halk eylemi de kesin bir rol oynayacaktır!"

Birlikte çizmeyi önerdiğimiz somut yol ve, her hal-ü karda, kendi savaşımında halkın açmakta olduğu yol, askersel yol değildir ve bunu silahlı yolla bir tutmak hele "uzun savaş" denilen şyle bir tutmak yanlıştır. Bizim önerip öne çıkardığımız savaşım biçimleri, halkın uyguladığı savaşım biçimleri, öte yandan sırf şiddet biçimleri de değildir. Savaşım yolu kadar savaşım biçimleri de hafife alınarak belirlenemeyecek sorunlardır. Bunlar, objektif koşullar tarafından ve sosyal ilerleme için savaşım veren güçlerin uyanıklığı, savaşkan kararlılığı ve eylem geleneği tarafından belirlenirler.

İlerici ve devrimci dönüşümler içinsavaşımında, partimiz, 1956'dan faşist devirmeye kadar barışçı yoldan değişimler gerçekleştirme- nin olanaklı olduğu tezini savundu. Bunu tutarlılıkla yaptı, sağın saldırılarına ve solun anlayışsızlıklarına göğüs gererek yaptı. Partimiz bu yola Carlos İbanez, Jorge Alessandri ve Eduardo Frei'in hükümet ettikleri yıllarda, yani, burjuva demokrasisine özgü sınırlar dahilinde, kamu özgürlüklerinin var olduğu, parlamentonun işlediği, basının çoğulcu olduğu, farklı düşünce akımlarının televizyona eriştiği, temel kısıtlamalar olmaksızın sendikal hareketin ve siyasi partilerin haklarını kullandığı ve seçim sisteminin kapitalizm çerçevesinde en demokratik sistemlerden biri olduğu bir dönemde savundu. İşçi sınıfının, köylülerin, öğrencilerin ve gençlerin, kadınların, devlet memurlarının ve genel olarak halkın örgütleri o zaman çok büyük bir gelişme göstermişlerdi ve ülkenin sosyal ve politik yaşamında önemli bir ağırlıkları vardı. Şu halde barışçı yol varolan koşullara uygun düşüyordu. 1970 başkanlık seçimlerinde Salvador Al- lende'nin utkusu ve Allende hükümetinin gerçekleştirdiği devrimci dönüşümler komünistlerin haklı olduklarını gösterdi. Bin günlük bir dönemde biz savunduğumuz yolu tuttuk. Kanımızca 1973'te uğranılan bozgun savunduğumuz bu tezi geçersiz kılmamaktadır. Fakat, bugün varolan koşullarda, silahların gücüyle tutunmaya çalışan vahşi terörist diktatörlük altında, Merkez Sağ muhalefetin dileğine uygun olarak, barışçı bir yolu yada sırf barışçı savaşım biçimlerini savunma ola- nağını düşünmek çok büyük saflık olur.

Bu satırları okuyunca, bizi eleştirenler, biz Şili komünistlerinin silahlı bir yol yandaşı olduğumuzu düşünebilirler. Hayır, hiç te öyle değil. İşler bu denli basit değil. İşleri yalnızca ak yada kara olarak görmemek gerekir. Bugün barışçı bir yolu savunma ve yalnızca barışçı savaşım biçimlerini uygulama gerçeğinin gidişine karşısya da bu, yalnızca silahlı yol ve ~~xxxx~~ sırf şiddet yöntemleri kullanımından başka çare yoktur anlamına gelmez. Eğer böyle olsaydı bunu açıkça söyledik zira, biz politikamızı saklamak şöyle dursun, halk bilsin diye ve yığınlarda vücut bulsun diye en büyük açıklık ve en büyük içtenlikle sergiliyoruz.

Bugünkü koşullarda somut yol sorunu sürekli bir teori ve pratik ve politika geliştirme sürecinde çözülür. Eylül 1980'de yaratılan belli durumda halkın diktatörlüğe karşı başkaldırma hakkını istedik. Bunu, Pinochet'nin uzun erkini yerleştirmek ve ülkeyi sürekli bir olağan- üstü hale tabi tutmak için faşist anayasayı dayattığı halk oylama- sına bir kaç gün kala yaptık. Karar vermek gerekiyordu. En iyi durumda sistem içinde görece rahat bir muhalefeti deneyerek, elimizi kolumuzu

zamanın kendi işini yapmasını mı beklemeliydik? Yoksa, faşist kurumsallığı reddetmeli ve sözle eylemi birleştirip böylece başkaldırıcıyı yükseltmek ve yığınların savaştan ve çok biçimli savaşımını geliştirmeli miydik? Biz ikinci yolu seçtik. Bu bizim yurtsever ve devrimci görevimizdi. Eğer partimizin Şili'nin politik yaşamındaki etkisini, işçi sınıfının ve halkın partimize duyduğu güveni ve nihayet yurdun yazgısında sahip olduğu ihmal edilmez sorumluluk payını göz önüne alırsak bu, partimiz için kaçınılmaz bir görevdi ve bugün de görevdir. Bu son yıllarda atılan büyük adımlar yalnızca bizim çabalarımızın ürünleri değildir, fakat, eğer 1980'de faşizmin kurumlaşmasının ne anlama geldiğini anlamasaydık, halkın bilincinde oluşmakta olan değişimlerin farkına varmasaydık o zaman savaşımın dayattığı yeni gerekleri de kavramazdık. Daha somut olarak, eğer halkın başkaldırma hakkını istemeseydik, barışçı yada şiddete dayalı çok çeşitli savaşım biçimlerini uygulama gereksinimini ısrarla savunmasaydık, bu alanda eyleme geçebileceğimizi kanıtlamasaydık, Pinoşe ve maşaları tamamen sakin olurlardı ve merkez sağ bekleme tutumunda kalırdı.

Yığınların kararlı ve çok biçimli savaşımına ivme kazandırmak, eldeki her araçla ve aralıksız olarak diktatörlüğü hırpalamak için yürütülen şu son yılların eylemleri ülkedeki yeni politik çerçevenin oluşmasında belirleyici bir öge oldular ve belirleyici bir ögederler, yani çevrenler getirdiler, halkın önemli bir bölümünde yüksek bir kavga morali yarattılar ve aynı zamanda bu çatışmalar duruma kendi zevklerine uygun bir çözüm bulmak için kuzey amerikan emperyalizmi'nin ve burjuvazinin bazı katmanlarının gösterdiği evcenliği ve duydukları yararı da açıklamaktadırlar. Manuel Rodriguez yurtsever cephesi de, iyi teknik bilgiler, örgütlülük ve cesaret isteyen yüksek gerilim direklerinin yıkılması gibi eylemlerle, bu ortamın yaratılmasına yardım etti.

Biz komünistler, olayların en olası gelişiminin halk ile diktatörlük arasındaki sonuç alıcı bir kapişmaya götüreceğine inanıyoruz. Partimizin son Merkez Komitesi Plenumu raporu şöyle der: "Bunu (bu kapişmayı, ç) tüm halkın, bütün toplumsal ve politik güçlerin ve umarız diktatörlüğe karşı olan bir bölümünün de katıldığı yığinsal bir ayaklanma olarak görüyoruz. Ülkenin gerçek bir felç oluşunu gerçekleştiren genel bir ayaklanma haline ulaşmaktır söz konusu olan: sanayi proletaryasının, öğrencilerin, orta katmanların ve köylülerin kararlı katılımıyla birlikte başlıca kent merkezlerinde halk ayaklanmaları. Böyle eylemler felçleşmeyiş destekleyen, yardım eden ve baskı güçlerinin siyasal moral çözümlüşünü hızlandırmaya yardım eden fiili darbelerle güçlenirler.

Bu süreç, ülkenin başlıca politik merkezlerinin yığınlar tarafından kuşatılmasıyla doruğa ulaşır".

Öte yandan, emekçilerin ulusal yönetimince (kumandanlık, ç) örgütlenen toplumsal seferberlik kadar, sosyalist blok ve demokratik bağlaşıklık partilerinin bağrından çıkan, aktif bir şiddet karşıtlığı ev yurttaşların itaatsizliği fikirleri de ilerlemektedir. Genel greve gitme ve böylece/^{ülkeyi} Pinoşe için hükümet edilmez kılma hedefi muhalefet sıralarında güçlü bir yandaş sağlamaktadır. Bu konuda bütün halkın katıldığı ve 26 temmuz 1931'de Ibanez'in düşüşüne götüren hareket hatırlardadır. Pekçok kimse bunun yeniden olabileceğine inanmaktadır.

Olası bir ayaklanma konusundaki tezimiz ve yukarıda andığımız öneriler ve fikirler, bize göre, şematik olarak ne silahlı yol ile ne de silahsız yol ile özdeşleştirilemeyecek, özgün bir biçimde bir yol geliştirilmesine özgü başlıca öğeleri içermektedirler. Pratikte birine yada ötekine yakın olabilecek ve hareketin genişliğine, yığınların savaştan yetenek ve kararlılığına göre ve uygulamadaki olası değişikliklere, silahlı kuvvetlerin zihniyetine ve sonuç alıcı anlarda alacakları tutuma göre, az yada çok şiddetli yada barışçı olabilecek bir yol söz konusudur.

Karşıtlıklar Bu farklı savaşım biçimleri arasında engel yoktur. Bu biçimler ne *birbirlerini* *antithetique*'dir, ne de birbirleriyle bağdaşmaz değildirler fakat birbirlerini tamamlarlar. Biz, halkın başkaldırmasından ve ayaklanmasından söz ediyoruz, başkaları yurttaşların itaatsizliğinden ve ülkemizin yönetilemez kılınmasından söz ediyorlar. Şu soruyu sorabiliriz: anlayış farkı nerededir? Eğer bu fark varsa, yalnızca ayrıntılar söz konusudur. Bütün bu önerilerde biz diktatörlüğe karşı bir savaşım tutumu ve devrimci bir tavır görüyoruz. Belirli ölçüde, toplumsal sürecin tüm karşıtları birbirlerini öğrenmekteler ve yığınların pratiğinden doğan dersler çıkarmaktadırlar.

İnanıyoruz ki, başka değişkelerin dıştalanmamasına karşın, durumun sonucu açıkladığımızı benzer olacaktır. Bizim dıştaldığımız ve yanılğı saydığımız şey, demokratik bir açılım amacıyla Pinoşe ile görüşüp konuşmaktır. Buna karşın, silahlı kuvvetlerle görüşüp konuşma, zorbadan ayrı olarak, olanaksız değildir.

İç gericiyle gizlice anlaşarak 1973'te darbeye babalık eden kuzey amerikan emperyalizmi, Şili'de olayların gelişmesinden ve özellikle de demokratik halk hareketinin ve Komünist Partisi'nin gücünden yeniden çok endişeli görünmektedir. Özel görevlilerinden birisi, Leghore Montley, bundan bir kaç ay önce ülkeye yaptığı/^{bir} ziyaretten Vaşington'a dönüşünde, "Şili'nin emin ellerde olduğunu" gururla söyledi.

Herşey, halkımızın şu son aylardaki savaşımının çapı, ABD dışişleri bakanlığını alarma geçirdiğini göstermektedir. Fakat hiç kimse yanılmasın! Reagan hükümeti şu sıra gerçekten demokratik bir çözümün önünü almak için, yalnızca bu anlamda, müdahale etmektedir. Emperyalizm ileri bir çıkış yolunu engellemek istemekte ve buna, kendi çıkarlarını kurtaran yüzeysel bir değişimi tercih etmektedir. Fakat, elinden geldikçe, Pinoşe ile çalışacaktır. Hem, merkez sağ politikacıların yanılmaları boşunadır.

Emperyalizm bağlaşıklara ve piyon ve kullara da sahiptir, amaç olur olmaz zamanda bunları yerleştiremez ve geri çekemez. Şili'ye kendi hizmetinde bir diktatörü üç yılda yerleştirdi. Kukla, zamanla şişti, erkten zevk aldı. Onsuz geleceği yoktur ve onu ancak halk kovabilir.

Temel olan, asıl olan ve sonuç alıcı olan, yığınların savaşımı ve tüm muhalefet güçlerinin eşgüdümlü eylemidir. Biktatörlüğü hırpalayan işte bu savaşım ve bu eylemdir. Yakın bir gelecekte ortaya çıkabilecek durumlar ne olursa olsun hareketi en doğru yolda götürmek için temel öge budur ve bu olacaktır.

Sverdlov'un anısına bir söylevde, 18 mart 1919'da Lenin devrimci şiddet olmaksızın rus proletaryasının yenemeyeceğini kesinkes belirtti, fakat biraz tumturaklı bir şekilde şunu ekledi: "Bazı özgün koşullar var olduğunda, proleter yığınların örgütü, emekçilerin örgütü bu devrimin çok daha derin ve sürekli bir özelliği ve utkusunun bir koşulu olduğunda ve olmaya devam ettiğinde devrimci şiddet devrimin belirli anlarında, devrimin sadece zorunlu ve meşru bir aracını oluşturdu. İşte, milyonlarca emekçinin bu örgütünde devrimin en iyi öncülleri, en derin kaynağı ve emekçilerin utkuları vardır".

Bizlere bu ilkeler yol göstermektedir, yani biz en önemli şeyin yığınların hareketi olduğunu ve şiddet kullanımının ve şiddetin derecesinin ve zamanının şiddetin uygulandığı somut koşullara bağlı olduğunu göz önünde bulunduruyoruz. Bu şu anlama gelir ki halkın yığınsal savaşımı olmaksızın diktatörlüğü alt etmek olanaksızdır ve bizim çok olası saydığımız ulusal ayaklanma eğer tek çıkış yolu olarak objektif bir şekilde ortaya çıkarsa ve eğer halkta cisimleşir, halk buna tamamen kendini verirse bir geçerlilik kazanacaktır.

Hristiyan Demokrasi Başkanı'na yukarıda andığımız yanıt mektubunda "Şiddetin şili toplumuna Komünist Partisi tarafından sokulmamış" olduğum şeklindeki yadsınamaz olgu hatırlatılıyor. Daha sonra şu ifade ediliyor: "Biz şiddete yakınlık duymuyoruz. Eğer bugün şiddet kullanmanın siyasal ve moral zorunluğunu öne koyuyorsak, bu, diktatörlük halka karşı, ülkeye karşı ve şilililerin tümüne karşı şiddet uyg-

ladığı içindir. Barışçı savaşım biçimlerine gelince, biz bunlara yalnızca yüky sek değer biçmekle kalmıyoruz fakat bu biçimler bugün diktatörlüğe karşı eylemlerin pek çoğunu bizzat olgularda oluşturmaktadırlar. Biz farklı kavga biçimlerini esnek bir şekilde birleştirerek davranıyoruz".

1970 halk utkusundan önceki dönemde, barışçı yol tezini savunduğumuzda da biz gene savaşım yöntemleri bakımından esnek olduk...

Şu halde savaşım biçimleri her zaman değişik oldu ve değişiktirler. Hiç bir zaman, hiç bir hal ve durumda, uzun yada kısa bir dönem için biri diğerinden ağırlıklı olmasına karşın, sırf barışçı yada sırf şiddete dayalı olmadılar ve değildirler.

Bu son yılların halkın savaşım pratiği bizim savlarımızın doğruluğunu kanıtlamaktadır. Mayıs 1983'ten beri gerçekleştirilen eylem günleri, bu son savaşım sırasında halkın oturduğu semtlerde kurulmuş olan barikatlar, Şili'yi baştan aşağı geçen elektrik ağı boyunca yapılan elektrik kezmeleri, belli gün ve saatlerdeki tencere sesleri ve daha başka şeyler, iş bırakmaları, lise yada fakülte işgalleri ve polisle sokak çatışmaları, hepsi de, yüzbinlerce, bazan milyonlarca kişi tarafından kullanılmış olan savaşım biçimleridir. Eğer bu eylemler yığınlar tarafından böylesi genişlikte uygulanmışlarsa bunun nedeni bu eylemlerin insanların bizzat kendilerinin yarattıkları eylemler olmasından, bizzat savaşım sırasında ortaya çıkmış olmasından ve onların kendi istenç, duygu ve çıkarlarına yanıt vermesindedir. Bu eylemlerin çoğunluğu baskı güçleriyle sert çatışmalarla son bulmaktadır. Bu, çok sayıda eylemin barışçı bir nitelik yada sınırlı bir şiddet bileşimi olmalarına karşın böyle olmaktadır. Rejimin hiç te umurunda değildir. O, ister barışçı, isterse şiddet eğilimli olsun bütün savaşım gösterilerine karşı baskıyla yanıt vermektedir. Diktatörlüğün maşaları, insanların ölümlerini/^{sakinçe}gömmelerine, mezarları önünde saygıyla eğilmelerine bile izin vermemekte, onları çoplamakta ve hatta ellerinde bir karanfil yada mum taşıyanları bile, bu karanfil ve mumlar yaşam hakkı için savaşım simgeleri olduğu için, tutuklamaktadırlar.

Her erkeğin ve her kadının karşıkışıya bulunduğu alternatif barışçı yada şiddet yanlısı yöntemler arasında seçim yapmak değildir, diktatörlüğe karşı savaşım vermek yada vermemektir.

Muhalefette, bu kadar yalın olan bu gerçekleri görmezlikten gelen bazıları "nereden gelirse gelsin" şiddeti mahkûm etmeye devam etmektedirler. En hafif deyimle acaip bir konum! Bugün şiddetin en aşırı düşmanı olanların çoğu askersel devirmeyi savundular yada o zaman halkın acısını çektiği vahşi baskı ve kan banyosu karşısında mutlak bir sessizlik gösterdiler. İşte o günlerde ve diktatörlüğün ilk

yıllarında, sol partiler dışında, yükselen tek ses katolik kilisesinin ve hristiyan demokrasisinin, Bernardo Leighton ve Radomire Tonic gibi, birkaç tanınmış simasının sesi oldu.

Gerçekte, şiddet Şili'de her zaman var oldu. Şiddeti tarihsel olarak ispanyol işgalcilerin ülkeyi işgal etmelerinden bu yana tanımaktayız. Arokanyalı atalarımız üç yüzyıl boyunca işgalciye karşı savaşım verdi. Şiddet şu yada bu tarafça uygulanmıştır. İspanyollar yerlileri o dönemin en yeni silahlarıyla kırıp geçiriyorlardı. Öte yandan, o devirde bizim henüz ağaçlarda yaşayan atalarımız tokmak ve mızrak kullanıyorlardı. 19. cı yüzyılın şafağında Şili, özgürlük yanlısı olanlarla onun İspanya'nın bir sömürgesi olarak kalmasını arzulayanlar arasında geçen ölümüne bir savaş sonucunda bağımsızlık kazandı.

Başka deyişle, Şili toprağı şiddet yoluyla işgal edildi ve üç yüzyıllık sömürge yaşamında bu şekilde yoğrulan Şili halkı kendisini baskı altında tutan boyunduruğı da aynı yola başvurarak sarstı.

Biz şilililer tarihlerinde en az hükümet devirmesi kaydeden ülkelerden birisi olmakla ve görece sakin cumhuriyetçi bir yaşam sürmüş olmakla övündük. Bütün bunda biraz gerçek ve pek çok söylence vardır. Demokratik hükümetler altında bile şiddetin az yada çok düzeyde var olduğu tartışma götürmez. Arokanya'nın kan ve ateşle "pasifleştirilmesini", eski ulusal ordunun Balmaceda'ya karşı deniz kuvvetlerinin ayaklanmasını ve Puerto Natales, Punta Arenas, San Gregorio, La Ceruna, Ranquil, Plaza Bulnes, José Maria Kare ve diğer kıyımlarla birlikte Santa Maria okulu kıyımından El Salvador yada Pampa Irigoien kıyımına dek işçi sınıfının Şili'de sistemli kanlı baskılara ve **ığrenç** soykırımlara uğramış olduğunu hatırlatmak yeter. Tüm ölçüleri aşan eylül 1973 faşist devirmesi ve Pinoşe'nin diktatörlük rejimi Latin Amerika tarihinin en hoyrat ve en kanlı devirmesi ve rejimidir.

Eğer kendi öz tarihimizele yetinirsek şiddetin her zaman egemen sınıflardan çıktığını görürüz ve bugün olan da budur. Bu gerçeğe karşın bazıları, kendisini aç bırakan ve ezen bir reğime karşı halkın haklı hiddetinden doğan eylemleri tumturaklı bir şekilde eleştirmektedirler.

Şiddet, **uslaşmaz** sınıfların varolduğı her toplumda doğasından kaynaklanır. Egemen sınıflar, kendi çıkarlarını dayatmak yada kendi ayrıcalıklarını ve kârlarını tehdit eden istemsel savaşımaları ve kurtuluş hareketlerini önlemek için, şiddeti, her zaman kendi halklarına karşı en hoyrat ve en acımasız biçimde kullandılar. Kendi paylarına, halklar, belirli anlarda, kendilerini ezenlerden kurtulmak için ellerinde başka savaşım biçimleri olmadığı zaman kendilerini şiddet kullanma zorunda görürler. Spartküs döneminden, hatta daha da öncesinden günümüze dek,

burjuvazi tarafından yapılan devrimlerin en önemlisi Fransız Devriminde ve tüm dönemlerin en önemli devrimi olan Ekim Sosyalist Devriminde de bu böyle oldu.

Bu olgular yadsınabilir mi?Faşist bir rejime karşı başvurduğunda, gerçekte önemli olanın kendiliğinde şiddet olmayıp şiddeti uygulayan sınıfın hangi sınıf olduğu ve şiddeti hangi anlamda kullandığını kanıtlamaksızın halka karşı uygulanan şiddeti kim savunabilir yada destekleyebilir ve eleştirebilir?

Halkın başkaldırma hakkını ve çeşitli savaşım yöntemleri kullanımının meşruluğunu ilke olarak koymamızdan önce bize,bütün demokratik güçlerin anlaşmasını sağlamak için biz şilili komünistlerin,aynı zamanda marksizmden de vazgeçmek anlamına gelen,leninizmden vazgeçmemiz ve Sovyetler Birliğini eleştirmemiz gerektiği söyleniyordu.Şimdi başka şeyde ısrar ediliyor.Merkez sağ muhalefet şiddet sorununu yada çeşitli savaşım biçimleri kullanılmasını Demokratik Halk Hareketiyle ve özellikle komünistlerle anlaşma için engel saymaktadır.

Bu sorunlarda ayrılıklarımız olduğu kesindir.Başka konularda da ayrılıklarımız vardır.Fakat,kesinleşme söz konusu olan şey ülkeye demokratik bir rejim vermek olan günümüzün ana hedefinde birlikte savaşım vermek için ayrılıklarımızın ötesinde birleşmektir.

Durmadan yinedeğimiz şeyin,dıştalayıcı konumlara son vermenin,soldan sağa bütün muhalefet güçleri arasında bir anlaşma yapmanın ve ilke olarak zalimin gitmesini başa almanın kaçınılmaz olduğu asla reddedilmemez bir gerçektir.Pinoşe'yi baştan atmak gerektiği görmek için gözü olanlar için oldukça açıktır.

Demokratik Halk Hareketi Şili solunun en ileri ve savaşkan kesimlerini temsil etmektedir ve bu hareket olmaksızın hiç bir çıkış yolu yığınların gerekli desteği ve yeterli güce sahip olamaz.

Komünist Partisini ve en yakın bağlaşıklarını dıştalama politikası halkın iradesine ve çıkarlarına çarpar.İşte bu nedenle,bu politikanın büyük bir toplumsal tabanı yoktur,aksine,en geniş birliğin geliştiği yer tabanıdır.Bu birlik,halkın oturduğu semtlerde,sendikalarda,üniversite ve liselerde,yazarlar ve sanatçılar arasında,iş kollarında ve daha başka kesimlerde,her yerde ortaya çıkmaktadır.

Büyük bir örnek,Demokratik Halk Hareketi partilerine,Sosyalist Blok ve Demokratik Bağlaşıklık partilerine katılan,politik örgütleri,aynı zamanda bütün demokratik ve diktatörlük karşıtı güçlerin birliği için bir çağrı olan bir ortak eylem anlaşması yapan gençlik tarafından verildi.

Demokratik Bağlaşıklık, gerici bedeller dayatarak kendisine bağlanan sağın bir kanadının etkisi altındadır. Bu bedellerden birisi dışlama politikasıdır. Fakat Bağlaşıklık içinde bütün solla anlaşma yanlısı olan önemli bir kesim de vardır. Örneğin Radikal Parti, haziran sözleşmesinde, o zaman kurulmakta olan Yurttaş Cephesine hiç ayırimsız bir birlik politikası uygulamasını oyladı. Az sonra, DHH partilerini ve diğerlerini dıştalan 11'ler gurubu denilen, fiilen Yurttaş Cephesi oluştu. Çok önce basına verdiği demeçlerde sosyalist yönetici Ricardo Lages (Carlos Briones tarafından yönetilen partiden) ~~Demokratik~~ eğer Demokratik Bağlaşıklığın Ulusal Parti ile bir toplantısı varsa ertesi gün Komünist Parti ile de toplantı yapacağını kesin olarak bildirdi. Bilindiği gibi, Demokratik Bağlaşıklık bir toplantı yaptı ve yalnızca Ulusal Partiyle değil fakat daha sağda olan MUN ile ve Francisco Bulnes gibi gerici kimselerle/ de görüşüp konuştu. Buna karşın, komünistlerle yapılacakı söylenen toplantı çıkmaz ayın son çarşambasına ertelendi.

Biz objektif olguları saralıyoruz. Kararlarını ve demeçlerini verdiğimiz partiler yada kişiler üzerine ne fikir ne de yargı belirtmiyoruz. Dahası, bu partilerin yada kişilerin sözlerinde içten olduklarını, olaylar başka türlü geliştiğinde ve belki de kendi görüşlerinde ısrar etmeye hazırlandıkları için ~~çok~~ endişeli olduklarını sanıyoruz.

Sol partiler bütün muhalefet güçlerinin ortak eylem ve anlaşmasından yana karar verdiler. Demokratik uzlaşmazlığı doğrulayan partisiz kişilikler ve Hümanist Parti aynı şeyi yaptı. Olayların gelişmesinin sol partileri ve hiç kimseyi dıştalamayan birlikten yana olan herkesin aralarında bağları geliştirip pekiştirmeye götürmesi böylece bu anlaşmayayvarmada ağırlıklarını artırmaları tahmin edilebilir olmaktan da ötedir.

Halkımız bu yılın eylül ayı eylem günleri sırasında ne mükemmel dersler verdi! Olayları özetliyelim. Ulusal Emekçiler Yönetimi 4 eylülde yeni bir eylem günü çağırısı yapmaya karar vermişti. 26 ağustos'ta "Tam demokrasie geçiş Anlaşması" yayınlandı. Bu yığınlar tarafından çok hissedilen istemleri içeren ve hem de asıl olandan, Pinoşe'nin gitmesinden kaçınan, emekçilerin istemlerini tanımayan, mülkiyet sorununa burjuva ölçütlerle yaklaşan ve başka temel konularda tanımlamaları atlayan bir belgedir. Nitelikleri ve duruma tez elden bir çıkış yolu arama genel isteği nedeniyle böylesi bir belge elde edilmiş olan şeyin demokrasinin utku yolunu tutmaya yeteceğini düşünen küçük ve orta burjuvazinin geniş katmanlarında yanılığlar uyandırdı. Hemen hemen bütün basın ajansları merkez sağ muhalefetin bilinen yöneticilerindeki rahatlığı duyurdular. Kuzey amerika dışişleri varılan anlaşmaya hayır dualar etti. Kardinal Fresne tanrıya ve vardıkları anlaşma

nedeniyle 11 partinin yöneticilerine şükran duaları etti ve halkı 4 eylül eylem gününe katılmamaya çağırdı. Demokratik Bağlaşıklık insanlardan öğleden sonra saat 2'de evlerine dönmesini isteyerek o gün yalnızca böylesi bir anlaşmaya imza vermeye çağırdı. Olup biten biliniyor. Yaşam başka bir yol izledi. Örgütlenen eylem günlerinden en büyüğü, 12 yıllık diktatörlük döneminde olan en büyük savaşkan seferberlik söz konusu oldu.

Baş düşmanı gözden uzak tutmaksızın kararlı ve açık bir konumu seçmiş olma Demokratik Halk Hareketi'nin onurudur. DHH, içerdiği yetersizlikler ve eksiklikler nedeniyle 11 partinin belgesine imza atmadı. Fakat onu imzalayanların ve onlarla ortak eylem peşinde olanların ve olmaya devam edenlerin yolunu kesti. Böylesi bir tutum 4 eylül gününe her eğilimden ve halkın farklı toplumsal katmanlarından muhalefet güçlerinin katılmasını sağladı.

Temsil yeteneği en büyük, çoğulcu ve birlik yanlısı sendikal merci olan Ulusal Emekçiler Yönetimi üstün bir rol oynamaktadır. Eylül eylemleri sırasında pasifliğe sürüklenmeyen ve emekçilerin çıkarlarını başa alan yönetimin tutumunu vurgulamak gerekir.

Herşeyi olduğu gibi söyleye rek başlayalım. Şiddet sorunu konusundaki ayrılıkların, bize göre, bütün demokratik akımların paylaştığı insancıl ilkelerle ve ahlaksal kurallarla ilgisi yoktur. Temel olarak, muhalefet güçleri tarafından desteklenen farklı politik tasarıların sınıfsal niteliği ile ilgisi vardır. Bu tasarılar çok sayıdadır. Demokratik Halk Hareketi, kararlı devrimci bir konumda, sosyalizm için demokratik bir rejimi savunmaktadır. Sosyalist Blok sosyalist yönelimli demokratik bir rejimden yanadır. Ve Demokratik Bağlaşıklık burjuva tipli az çok ilerici demokratik bir rejim istemektedir. Oysa daha geçenlerde 11'ler gurubuyla bütünleşen sağ güçler arasında kimileri Komünist Partisi bağlaşıklarının yasaklanmasından yana çıkmalarını hiç te saklamıyor, böylece siyasal tasarılarının anti-demokratik niteliğini belirliyorlar.

Diktatörlüğe son vermek savaşımında kullanılan yöntemlerin ve onu devirme biçiminin, şu yada bu tasarıların somutlanması olanağıyla, başka bir deyişle çıkış yolunun niteliği, derinliği ve karakteriyle doğrudan ilişkisi vardır. Batı Avrupa basınında 11'ler gurubunun tasarısı "ılımlı" ve "düzenli" bir çıkış yoluyla bir tutulmaktadır. Bu nedensiz bir değerlendirme değildir, zira girişimin içeriğine ve şilili merkez sağ politik yöneticilerin kendi demeçlerine uygun düşmektedir. Fakat bu olası tek çıkış yolu değildir. Bizim açımızdan, biz, diktatörlüğe son vermenin en kestirme yolunun çatışma yolu olduğunu ve faşizmin yenilgisinden ~~sonra~~ sonra, ülkenin devlet yapısında ve her yönüyle derin değişimler dönemine girmesi için en çok olanak sağlayan bu yol olduğunu söyledik.

Gene kabul etmek gerekir ki muhalefet içinde, burjuvazi ile son hesapta mali oligarşi ile proletarya ve orta katmanlar arasında toplumsal hareketin ve Şili'nin yasıgısının yönetimi amacıyla, bir üstünlük, hegemonya savaşımı gelişmektedir. Siyasal tasarılar ve yukarıda gönderme yaptığımız, özellikle şiddet sorunu ve son derece çeşitli savaşım biçimleri kullanımı sorunu konularındaki ayrılıklar bu kavga'nın sadece yansımalarıdır.

Partimizin Ulusal Konferansı bu soruna şu sözlerle değiniyor: "Toplumsal ve politik harekette hegemonya savaşımı objektif ve kaçınılmaz bir olgudur. Üstünlük için çekişen güçlerin çatışması yoluyla çözümlenemez, bu yolla çözümü yoktur ama ortak düşmana karşı ortak savaşım ve her birinin konumlarının paratikte karşılaşmasında çözümlenir. Halk herşeyde olduğu gibi burada da en yüce hakemdir ve öyle olmalıdır".

Muhalefetin karşıkarşıya olduğu soru şudur: Pinoşe rejimini devirmek için ortak bir tasarı ve ortak taktikler arayıp onun yerini alacak geçici hükümetin temâllerini birlikte mi kotarmalıyız yada, aksine geçici anlaşmaları silip atmaksızın herkes kendi öz tasarısı için ve kendi tarzında savaşım vermeye bugün olduğu gibi devam mı etmeli?

Biz komünistler, kararlı bir şekilde, yalnızca diktatörlüğe son vermek için de olsa, elbette ne olduğumuzdan fekağat etmek söz konusu olmaksızın, ortak bir tasarı ve ortak taktikler arayışından yana çıkıyoruz. Partimiz Merkez Komitesinin, diktatörlüğü ve faşizmi kovmayı sağlamanın somut yolunun birlikte çizme anlamında, Gabriel Valdes'e mektubunda yaptığı öneri, aşırı sağ hariç, muhalefet güçlerinin ortak olan her şeyini hesaba katan gerçekçi ve sağduyulu bir öneridir. Binden fazla sendika yöneticisinin ağustos ayında gerçekleşen genel kurulunda oluşturdukları Ulusal Emekçiler Yönetimi (Kumandanlığı, ç) platformu bütün demokratik güçlerin anlaşmasına temel olabiliri Partimizin Kardinal Fresne'ye yazdığı 6 eylül tarihli mektupta belirtildiği gibi 11'ler belgesinin içerdiği ivedi önlemler ve en mütevazı katmanların acısını çektiği çok büyük sefalet, açlık ve işsizliği göz önünde bulunduran bütün önlemler bizim savunduğumuz ortak eylem için hedef olabilirler.

Andres Zaldivar "APSI" dergisine, "diktatörlerin erki ömürleri boyunca elde tutmaya çalıştıkları" demecini verdi. "Onların erki, halkları hatırlayan tanrı diktatörleri kendine çağırınca son bulacaktır. Bunun için, iki olanak vardır: ya diktatörlerle silahlı yoldan çatışma ya da toplumsal baskı şeklinde dile gelen seferber olma ve itaatsizlik yoluyla". Bu, bir anlaşma için daha çok tartışılıp kesinleştirilebilir ilginç bir fikirdir. Başka nedenle de önemlidir zira Andres Zaldivar,

Pinoşe'nin kendi isteğiyle çekip gitmeyeceği inancından yola çıkmakta ve toplumsal seferberliği ve yurttaşların itaatsizliğini rejime karşı bir çeşit çatışma olarak, "süregen ve giderek büyüyen bir baskı süreci" olarak düşünmektedir.

Eğer demokratik güçler çabukça bir anlaşmaya varmazlarsa, eğer herkes kendi tasarısında hiç gerilemeksizin ayak diretirse, diktatörlüğe sonuç alıcı darbeler indirmek ve onu ölümüne yaralamak için bu kadar elverişli olan bugünkü andan yararlanmama tehlikesine gidilir.

Bazıları ülkenin bu zorunlu anlaşma olmaksızın diktatörlükten kurtulabileceğini düşünmektedir. Evet, bu olanaklıdır. Halkın acıları, milyonlarca şililinin çektiği açlık ve sefalet, adalete susamışlık ve zorbaya duyulan kin ülkeyi bir volkana döndermiştir. Büyük bir toplumsal patlama olanağını gösteren belirtiler çoktur. Öte yandan, "ılımlı" ve "düzenli" bir çıkış yolundan yana olan katmanlar umutsuzca aktifleşmektedirler ve rejimin gücül olarak son dayanağını oluşturan silahlı kuvvetler içinde diktatörün hızlı bir itibardan düşme süreci gözlenmektedir.

Yaşamın değişkenlikleri ve savaşımın bize dayattığı özveriler ne olursa olsun biz, şilili komünistler, savaşımın ilk safında, her türlü araçla ve sağlam bir kararlılıkla, yığınların yanında ve bağlaşıklarımızla sıkı bağ içindediktatörlükle çatışmayı sürdüreceğiz. Aynı zamanda, bu savaşımın bir parçası olarak, ilkelerimizi, sınıf çizgimizi ve zorbalığa karşı bütün demokratik güçlerin savaşım ~~kix~~ ve birliği politikamızı savunmayı sürdüreceğiz.

Bizim politikamıza önderlik eden halkın çıkarıdır. Bu çıkarda, biz, faşizmi ve işkence uygulamalarını ve siyasal cinayeti reddeden, insan haklarına saygılı bir rejimden yanayız. Bizim aradığımız, yurdun yazgısını halkın egemen olarak belirleyeceği demokratik bir rejimdir. Düşüncede ve gerçekte biz en tutarlı demokratik partiyiz. Diktatörlüğü silip atma özlemini mümkün olan en kısa zamanda somutlaştırmak amacıyla en etkin bir şekilde birlikte çalışmak için bütün ilerici akımlarla anlaşmak istiyoruz.

Olayların en iyi yolu bulması olanağı halkın ve özellikle de işçi sınıfının elindedir. Eğer bu yol ileri demokratik bir rejime açılırsa, Komünist Partisi hiç bir ilerici kesimi dışalamaksızın, toplumsal güçlerin en geniş bağlaşıklığından yana politikasını savunmayı sürdürecektir çünkü Şili'ye gerekli dönüşümler yurttaşların çoğunluğunun ortak savaşımını ve katılımını gerektirmektedir.

Ekim-1985